

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN FATİH PROJESİYLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME**Meltem KURTOĞLU ERDEN**

*Dr. Öğrt. Üyesi, Uşak Üniversitesi, meltemkurtoglu@gmail.com
ORCID Numarası: 0000-0003-2438-438X*

Süleyman Sadi SEFEROĞLU

*Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, sadi@hacettepe.edu.tr
ORCID Numarası: 0000-0002-5010-484X*

*Received: 14.01.2019**Accepted: 20.04.2019***ÖZ**

Bu çalışmanın amacı FATİH projesi ile birlikte pilot okul olarak belirlenen bir okulda eğitim görmekte olan ve tablet bilgisayar dağıtılan öğrencilerin tablet bilgisayar ile etkileşimli tahta kullanımı konusundaki değerlendirmelerini incelemektir. Çalışmada ayrıca öğrencilerin FATİH projesiyle ilgili genel değerlendirmeleri irdelenmektedir. Çalışma Ankara'da FATİH Projesi kapsamında pilot okul olarak belirlenen bir ortaöğretim kurumunda gerçekleştirilmiştir. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması modeli kullanılarak desenlenmiştir. Veriler iki aşamada toplanmıştır. İlk aşamada odak grup görüşmesi, ikinci aşamada ise yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Analiz sonuçları öğrencilerin tablet dağıtımından genel olarak memnun kaldıklarını göstermektedir. Ancak öğrencilerin memnuniyetleriyle ilgili gerekçelerin, onların tablet kullanım amaçlarına göre farklılaştığı dikkat çekmektedir. Bu bağlamda örneğin bazı öğrencilere göre tabletler ders çalışmayı daha keyifli hale getirirken, bazı öğrencilere göre de tablet sadece eğlence ve müzik dinleme amacıyla kullanılan bir cihazdan başka bir şey değildir. Elde edilen bulgulara bakıldığında, proje başlangıcında hedeflenen durumdan farklı bir noktaya geldiği görülmektedir. Ayrıca, projenin amacına ulaşabilmesi için öğrencilerin öğrenme-öğretme süreçlerinde tablet bilgisayarlardan nasıl faydalanacakları konusunda daha açık bilgilendirilmeleri ve bu süreçte yönlendirilmeleri gerektiği önerilebilir. Buna ek olarak öğretmenlerin teknolojinin eğitimde kullanılması süreçlerinde öğrencilere gerekli rehberliği yapmalarının önemli olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: FATİH Projesi, bilişim teknolojileri, eğitimde teknoloji kullanımı, etkileşimli tahta, tablet bilgisayar.

AN INVESTIGATION OF HIGH SCHOOL STUDENTS' PERCEPTIONS ABOUT FATİH PROJECT

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate high school students' perception about the usage of interactive boards and tablets. It also aims to investigate students' perception about FATİH Project in general. The study was conducted in a high school designated as a pilot school in Ankara. The study was designed using the case study method. The data were collected in two steps. Focus group interview method was used in the first stage and semi-structured interview method was used in the second step. When the results were examined, it was noticed that the students were generally satisfied with the distribution of the tablets, but the reason why each student was satisfied differed according to the purpose of the use of tablets by students. For example, to some student tablets make studying more enjoyable. On the other hand, for some students, tablets are nothing more than a device for entertainment and listening to music. In order for the project to be successful, it could be said that students should be informed and guided about how to use tablet computers during teaching-learning processes. It is also suggested that teachers support students' use of technology in teaching-learning processes.

Keywords: FATİH Project, information and communication technologies, use of technology in education, interactive board, tablet PC.

GİRİŞ

2010 yılının Kasım ayında, Milli Eğitim Bakanlığı ve Ulaştırma Bakanlığı arasında imzalanan bir protokolle bilgi ve iletişim teknolojilerinin öğrenme-öğretme süreçlerinde kullanımının yaygınlaştırılması amacıyla Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) projesinin başlatıldığı duyurulmuştur. Bu proje ile Türkiye genelinde eğitimde fırsat eşitliğini sağlamanın ve teknolojik altyapıyı iyileştirmenin amaçlandığı beyan edilmiştir. Bu doğrultuda proje kapsamında belirlenen pilot okullardaki bazı sınıflarda etkileşimli tahta kullanımına başlanmış ve öğrencilere de tablet bilgisayarlar dağıtılmıştır. Proje ile ilgili çalışmalar ilk başlatıldığında projenin birkaç yılda tamamlanacağı ifade edilse de, bugün gelinen noktada projenin hala devam ettiği görülmektedir. 2019 yılına gelindiğinde projeye ilgili uygulamalarda bir durgunluk gözlenmiştir. Ancak sürecin devam ettirmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Eğitimde FATİH Projesi ilk duyurulduğunda temel amaç “sınıf ortamında öğretmen rehberliğinde BT donanımları ve İnternet bağlantısının yanı sıra dersleri destekleyici elektronik içeriklerin de yardımıyla öğrencilerin eğitim-öğretim sürecine aktif katılımını gerçekleştirmek” olarak belirtilmiştir (MEB, 2011). Proje başladıktan sonra birçok araştırmacı tarafından proje hakkında çeşitli değişkenler ele alınarak farklı araştırmalar yapılmıştır. Projenin ortaya atıldığı ilk dönemlerde, genellikle projenin başarılı olabilmesi için yapılması gerekenlerin ortaya konulmaya çalışıldığı araştırmaların yapıldığı görülmektedir (Akgün, Yılmaz, & Seferoğlu 2011; Akıncı, Kurtoğlu, & Seferoğlu, 2012; Ekici & Yılmaz, 2013; Güven, 2012; Kayaduman, Sırakaya, & Seferoğlu, 2011) Daha sonraki dönemlerde ise, projenin uygulandığı okullarda öğretmenlerin deneyimlerini araştıran, projenin uygulanabilirliğini, başarılı ve zayıf yönlerini ortaya koymaya çalışan pek çok araştırma gerçekleştirilmiştir (Akbaba-Altun, Avcı-Yücel, & Ergün, 2015; Aktaş, Gökoğlu, Turgut, & Karal, 2014; Altın & Kalelioğlu, 2015; Demirer & Dikmen, 2018; Kurt, Kuzu, Dursun, Güllüpinar, & Gültekin, 2013; Pamuk vd., 2013; Dursun vd., 2013; Taşkaya & Alemdar, 2013; Özkan & Deniz, 2014).

Akbaba-Altun, Avcı-Yücel ve Ergün (2015) öğretmenlerin tablet kullanımına ilişkin görüşlerini araştırdıkları çalışmada, öğretmenlerin tablet bilgisayarların avantajları olarak öğrenci boyutunu vurguladıkları belirtilmiştir. Öte yandan Kurt, Kuzu, Dursun, Güllüpinar ve Gültekin (2013), yaptıkları çalışmada proje bileşenlerinden olan tablet bilgisayarların ve çok amaçlı yazıcıların öğretmenler tarafından yeterince kullanılmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmada FATİH Projesinin getirdiği yeniliklerin eğitim-öğretim sürecinde meydana getirdiği değişikliklere öğrencilerin farklı tepkilerinin olduğu belirtilmiştir. Çalışmada ayrıca öğretmenlerin, ortamdaki yeni teknolojilerin öğrenme-öğretme süreçlerinde bazı öğrencilerde ilgiyi azalttığı, bazı öğrencilerde ise ilgiyi artırdığı şeklinde görüşlerine yer verilmiştir. Kurt vd. (2013) çalışmalarında, projenin getirdiği yeniliklerin öğretmenler tarafından nasıl ve ne sıklıkla kullanıldığını, eğitim-öğretim sürecinde ne tür değişikliklere yol açtığını, uygulama sırasında ne tür teknik, pedagojik, sosyal ve psikolojik sorunların ortaya çıktığını ve uygulamanın eğitsel çıktılara ve sosyal hayata etkilerinin neler olduğunu da incelemişlerdir. Elde edilen bulgulara göre, öğretmenler proje ile zamandan tasarruf sağladıklarını, ders aktarımlarının hızlandığını ve bu nedenle de farklı etkinlikler için zaman bulabildiklerini, ayrıca proje ile birlikte okulların tanınırlığının ve bilinirliğinin arttığını ifade etmişlerdir. Ayrıca çalışmada, proje ile teknoloji kullanımı bağlamında öğretmen-

öğretmen, öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci arasında bir etkileşim ve dayanışma kültürünün oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan başka bir araştırmada, Pamuk, Ergun, Çakır, Yılmaz ve Ayas (2013), FATİH Projesi'nin yürütüldüğü okullardaki katılımcı paydaşların (öğretmen ve öğrenci) bakışıyla projeyi değerlendirmişlerdir. 11 okulda projeye katılan öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine dayanarak tablet bilgisayarların kullanımının çok düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, teknolojik sorunların yanı sıra içeriklerin eksik olması ve öğretmenlerin proje kapsamında sağlanan teknolojilerin kullanımı konusunda pedagojik ve mesleki yönden desteğe ihtiyaç duydukları belirtilmiştir.

FATİH Projesi ile ilgili yapılan diğer bir çalışmada Çiftçi, Taşkaya ve Alemdar (2013) ise sınıf öğretmenlerinin görüşlerini ele alarak projeyi değerlendirmişlerdir. Araştırmada, sınıf öğretmenleri FATİH Projesi'nin rahatlıkla uygulanabileceğini düşünmediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca projenin olumsuz yönleri olarak tablet bilgisayarlarda bazı sorunların yaşanabileceğine işaret etmişlerdir. Bu bağlamda bazı öğretmenlerin teknolojiyi etkili bir şekilde kullanamayacaklarını, bu nedenle de etkili teknoloji kullanımı konusunda eğitim almaları gerektiğini belirtmişlerdir. Öte yandan Dursun, Kuzu, Kurt, Güllüınar ve Gültekin (2013) ise araştırmalarında okul yöneticilerinin FATİH Projesi'nin pilot uygulama sürecine yönelik görüşlerini incelemişlerdir. Çalışmada, okul yöneticilerinin, projeye birlikte öğrencilerden çok özellikle kıdemli öğretmenlerde teknolojiye karşı olumsuz tutum ve kaygıların gelişebileceğine, dolayısıyla bu yönde politikaların geliştirilmesi gerektiğine vurgu yapmışlardır.

Altın ve Kalelioğlu (2015) ise çalışmalarında lise düzeyinde eğitim veren okullarda öğrenci ve öğretmenlerin FATİH projesine ilişkin görüşlerini ele almışlardır. Bu çalışmada, cihazlarda internet kısıtlamalarının olduğuna, cihaz içeriklerinin yetersiz olduğuna, cihazların varlığının dersin işleyişini bozduğuna, cihazların düşük kalitede olduğuna ve sık sık arızalandığına, öğretmenlerinin bu teknolojilerin kullanımı konusunda eğitim almaları gerektiğine ve teknik destek birimlerinin ihtiyaç duyulan destekleri zamanında veremediğine dikkat çekmişlerdir.

FATİH projesi ile ilgili yapılan bütün bu çalışmalar incelendiğinde, yukarıda belirtildiği gibi, söz konusu birçok çalışmanın öğretmenlerle, yöneticilerle ya da öğretmen adayları ile yapılmış olduğu gözlenmektedir. Ancak projenin önemli bir paydaşı olan öğrencilerle yapılan çalışmaların azlığı ise dikkat çekicidir. Bu çalışmada öğrencilerin değerlendirmeleri ortaya konulacaktır. Öğrenci değerlendirmelerinin ortaya konulmasının öğrenme-öğretme süreçlerinde başarılı olunması açısından önemli ipuçları sağlayabileceği ileri sürülebilir. Bu bağlamda bu çalışmanın alandaki bir açığı da kapatmış olacağı söylenebilir.

Bu çalışmanın temel amacı FATİH Projesi kapsamında pilot okul olarak belirlenen bir okulda, öğrencilerin FATİH projesi hakkındaki değerlendirmelerini ortaya çıkarmaktır. Bu amaç doğrultusunda öğrencilerin, proje kapsamında okullarda dağıtılan tablet bilgisayarların kullanımı konusundaki düşünceleri ve projenin uygulanması sürecinde ortaya çıkan sorunlara ilişkin değerlendirmeleri incelenmiştir. Bu incelemeyle bu teknolojik araçların kullanımının sürdürülebilirliği konusunda birtakım değerlendirmeler yapılmıştır.

Bu amaçlara ulaşma sürecinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. FATİH Projesi kapsamında dağıtılan tablet bilgisayarlar öğrenciler tarafından hangi amaçlara yönelik olarak kullanılmaktadır?
2. Öğrenciler FATİH Projesi kapsamında dağıtılan teknolojik araçları kullanırken ne tür sorunlarla karşılaşmaktadırlar?
3. Öğrencilerin FATİH Projesi ile ilgili genel değerlendirmeleri nasıldır?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışmasından faydalanılmıştır. Durum çalışması, araştırılan olguyu kendi yaşam çerçevesi içerisinde inceleyen, olgu ve içinde bulunduğu ortam arasındaki sınırların kesin hatlarla belirgin olmadığı, birden fazla kanıt veya veri kaynağının birlikte kullanıldığı bir araştırma yöntemidir (Yin, 1984). Creswell'e (2007) göre ise durum çalışması, araştırmacının belli bir zaman içerisinde sınırlandırılmış bir veya birkaç durumun, birden fazla kaynağı içeren veri toplama araçları ile derinlemesine incelendiği, durumların ve duruma bağlı temaların tanımlandığı bir nitel araştırma yaklaşımıdır. Bu çalışma kapsamında ele alınan durum ise FATİH Projesi kapsamında okullarda sunulan tablet bilgisayarların ve etkileşimli tahtaların kullanımıyla ilgili olarak lise öğrencilerinin değerlendirmelerinin incelenmesidir.

Araştırmada veriler, Ankara'da FATİH Projesi kapsamında pilot olarak belirlenen bir okulda toplanmıştır. Veri toplama süreci iki aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada, tablet ve etkileşimli tahta sağlanan sınıflardan, çalışmaya gönüllü olarak katılan öğrencilerle odak grup görüşmesi yapılmıştır. İkinci aşamada ise bir yıl sonra birebir yüz yüze görüşmeler yoluyla tekrar veri toplanmıştır. Birebir görüşme yapılan katılımcılar, odak grup görüşmesi yapılan öğrenciler arasından yine gönüllülük esas alınarak rastgele seçilmiştir.

Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Maxwell'e göre (1996) amaçlı örneklemede araştırmanın konusu bağlamında kişi ve olaylara yönelim sağlanmaktadır. Bu araştırmada da çalışma grubu belirlenirken FATİH Projesi pilot okulları seçilerek amaçlı örnekleme gidilmiştir. Bu doğrultuda çalışma grubu FATİH Projesi'nde pilot okul olarak belirlenen Ankara'daki bir lisede 9. sınıfta okuyan gönüllü öğrencilerden oluşturulmuştur. İlk aşama olan odak grup görüşmeleri 4'er kişilik 2 grup ile yapılmıştır. İkinci aşamadaki görüşmeler ise bu gruplardan seçilen 4 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Grup üyelerinin birbirine benzer özellikleri taşımalarının gerekliliği odak grupların oluşturulması aşamasındaki en önemli unsurlardan birisidir. Buna uygun olarak sürecin başında odak grup görüşmesi yapılacak öğrenciler belirlenirken, seçilen öğrencilerin aynı sınıf düzeyinde, aynı öğretmenlerden ders alan ve aynı yaşta olmaları hususları gözetilmiştir. Öğrencilerin hepsi okulda tablet dağıtılan sınıflar olan 9A ve 9B sınıflarında bulunan, 15 yaşlarındaki, tablet alan öğrencilerdir.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışma kapsamında veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve açık uçlu sorulardan oluşan bir görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Görüşme formunda öğrencilerin projeye ilişkin fikirlerini ortaya çıkarmaya yönelik soruların yanı sıra, proje kapsamında dağıtılan tabletlere ve sınıflara yerleştirilen etkileşimli tahtalara ilişkin sorulara da yer verilmiştir. Araştırmacılar tarafından geliştirilen veri toplama aracının geçerlik güvenirlik çalışmaları kapsamında uzman görüşleri alınarak soruların anlaşılabilirliği test edilmiş, anlaşılabilirliği düşük olan sorular yeniden düzenlenmiş ve gerekli durumlarda daha ayrıntılı bilgi edinebilmek amacıyla sonda soruları hazırlanmıştır. Son aşamada görüşme formundaki sorular aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

1. Öğrencilere dağıtılan tablet bilgisayarlarla ilgili neler söylemek istersiniz?
2. Sizce öğrencilere "Tablet bilgisayar" hangi amaçla veriliyor?
3. Size dağıtılan tabletleri hangi amaçlar için kullandınız?
4. Tablet bilgisayarların olumlu ve olumsuz yanları var mıdır? Varsa nelerdir?
5. Tablet bilgisayarları kullanırken ne tür sıkıntılar yaşadınız?
6. Etkileşimli tahtaların kullanımı hakkında ne düşünüyorsunuz?
7. Bu proje ile ilgili genel düşünceleriniz nelerdir?

Veri Toplama Süreci

Bu çalışma kapsamında bir veri toplama yöntemi olarak odak grup görüşmelerinden ve bire bir görüşmelerden faydalanılmıştır. İlk veri toplama aşamasındaki odak grup görüşmeleri 4'er kişilik 2 grupta yapılmıştır. Odak grup görüşmelerinde grubu oluşturanların sayısının genellikle 4 ile 10 kişi arasında olması önerilmektedir (Edmunds, 2000). Edmunds'a göre grubun 10 kişiden fazla olması grubun dinamiğini düşürebilmekte, katılımcılar arasındaki etkileşim etkisini yitirebilmekte ve grubun kontrolü zorlaşabilmektedir. Odak grup görüşmelerinin en önemli avantajı, grup içi etkileşimin ve grup dinamiğinin bir sonucu olarak yeni ve farklı fikirlerin ortaya çıkmasını sağlamasıdır (Çokluk, Yılmaz, & Oğuz, 2011; Kitzinger, 1994; 1995). Odak grup görüşmesi, "İlimli ve tehditkâr olmayan bir ortamda önceden belirlenmiş bir konu hakkında algıları elde etmek amacıyla dikkatle planlanmış bir tartışmalar serisi olarak tanımlanır" (Yıldırım & Şimşek, 2008). Buna göre, veri toplama sürecinin ilk aşamasında, öğrencilerle görüşmeler okullarındaki rahatça konuşulabilecek ve ses kaydı yapılabilecek bir ortamda gerçekleştirilmiştir. İlk grupta yapılan görüşme 28 dk., ikinci grupta yapılan görüşme ise 21 dk. sürmüştür. Bir yıl sonraki ikinci aşamada ise odak grup görüşmesi yapılan öğrenciler arasından yine gönüllü olan 4 öğrenci ile birebir görüşmeler yapılmıştır. İkinci aşamada gerçekleştirilen bireysel görüşmeler ise 8-12 dk. arasında değişmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde, nitel verilerin analizinde en uygun yöntem olan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Veri analizinde en iyi yol, kayıt sırasında ya da sonrasında çözümlene yapılırken belli başlıklar altında anahtar temaları belirlemektir. Kayıt sırasında alınan kısa notlar bile daha sonra yapılacak analizler için oldukça yararlı olmaktadır. Öte yandan odak grup görüşmesinin raporlaştırılmasında önemli olan sayılar değil katılımcıların ne

söylediğidir (Creswell, 1998). Ayrıca raporda genel olarak temalara göre belirlenen algılar da yer almalı ve araştırmacılar analiz yaparken ve onu raporlaştırırken konuşma dilinin olduğu gibi kalmasına dikkat etmelidir. Fern (2001), nitel bir veri toplama yöntemi olan odak grup görüşmelerinde genelleme kaygısı olmadığından, sayısallaştırmaya da gerek olmadığını belirtmektedir (Çokluk, Yılmaz & Oğuz, 2011). Bu doğrultuda veriler analiz edilirken öncelikle ses kayıtları yazılı hale getirilmiştir. Yazılı hale getirme işlemi bir kelime-işlem programı kullanılarak yapılmıştır. Yazılı hale getirilen ses kayıtları araştırmacılar tarafından gözden geçirilerek analizine başlanmıştır. Bundan sonraki aşamada da önce sorulara verilen cevaplarla ilgili kodlamalar yapılmıştır. Kodlama sürecinden sonra, ortak kodlamaların hangi kategori ve ardından hangi tema altında toplanacağına karar verilmiştir. Verilere ilişkin kodlamalar, kategoriler ve temalarda araştırmacılar arasında görüş birliği olmasına özen gösterilmiştir. Bu süreçlerde öğrenciler, Öğrenci K1, Öğrenci K2 ... şeklinde kodlanmıştır.

Geçerlik, Güvenirlik ve İnanırcılık

Veriler araştırmacılar tarafından analiz edilip kodlamalar yapıldıktan ve kategoriler belirlendikten sonra buna göre de temalar belirlenmiştir. Ayrıca nitel araştırma konusunda deneyimli (bu konuda doktora düzeyinde ders almış ve nitel araştırma deneyimi bulunan), 2 alan uzmanından benzer şekilde kodlama yaparak temalar oluşturması istemiştir. Her bir uzman tarafından yapılan kodlamalar karşılaştırılarak uyumsuzluk olan kategoriler yeniden gözden geçirilmiş ve kategorilere son hali verilmiştir.

Araştırmacıların Rolü

Araştırmacılarından birisi, veri toplama sürecinde veri toplayan kişi olarak yer almıştır. Odak grup görüşmesi sürecinde ise, aynı araştırmacı görüşmeyi yönlendiren moderatör olarak yer almıştır. Odak grup görüşmelerinde en önemli rol araştırmacıya düşmektedir. Öte yandan moderatörün sahip olması gereken birtakım özellikler de bulunmaktadır. Bu özellikler, “gruba net ve açık sorular sormak, insanların düşüncelerini ortaya çıkarmak, grup üyelerinin etkileşimine yardımcı olmak ve herkese konuşma şansı tanımak, araştırılan kavram ya da konuya hakim olmak, sıcakkanlı ve samimi fakat aynı zamanda da resmiyeti korumak ve açık uçlu sorular sorarak tartışmayı teşvik etmek, katılımcılara irdeleyici sorular sorarak söylediklerinin arka planını ortaya çıkarmak ve kişisel görüş bildirmemek” (Çokluk, Yılmaz & Oğuz, 2011) şeklinde belirtilmiştir.

Bu doğrultuda odak grup görüşmelerini yürüten araştırmacı da sorularını açık bir şekilde sorarak öğrencileri yönlendirecek imalarda hiçbir şekilde bulunmamıştır. Ayrıca araştırmacı daha önce görüşme yöntemini kullanarak benzer çalışmalar yürütmüş, belli bir deneyimi olan ve nitel araştırma konusunda lisansüstü düzeyde dersler almış ve vermiş birisidir. Dolayısıyla araştırmacının bu tür nitel araştırmalar yapan/yürüten deneyim sahibi biri olduğu belirtilebilir.

BULGULAR

Bulgular bu çalışmanın amacı doğrultusunda belirlenen araştırma soruları ayrı ayrı cevaplandırılacak şekilde sunulmuştur.

1. FATİH Projesi Kapsamında Dağıtılan Tablet Bilgisayarların Öğrenciler Tarafından Kullanılma Amaçları

Bu çalışmanın birinci araştırma sorusu “*FATİH Projesi kapsamında dağıtılan tablet bilgisayarlar öğrenciler tarafından hangi amaçlara yönelik olarak kullanılmaktadır?*” şeklinde olmuştur. Bu soruya yanıt bulmak için öğrencilere çeşitli sorular yöneltilmiştir. Öğrencilere öncelikle tablet bilgisayarların dağıtım amacının ne olduğuna dair düşüncelerini öğrenmeye yönelik sorular sorulmuştur. Bu sorulara verilen cevaplar doğrultusunda tablet bilgisayarların dağıtımıyla ilgili olarak öğrenci görüşlerini yansıtan temalar Tablo 1’de sunulmaktadır. Tablodaki veriler incelendiğinde tablet bilgisayarlarla ilgili olarak 8 temanın ortaya çıktığı görülmektedir.

Tablo 1. Tablet Bilgisayar Dağıtımının Amacına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Dağılımı

Öğrencilere Göre Tablet Bilgisayarların Veriliş Amacı	<ul style="list-style-type: none"> • Kitap yükünü hafifletmek • Öğrenciye rahatlık sağlamak • Görsel-işitsel öğrenmeyi sağlama • Defter olarak kullanmak • Ders çalışmak • Oyun oynamak • Öğrenme-öğretme süreçlerini zenginleştirmek • Öğretmenlerin işini kolaylaştırmak
---	---

Öğrenciler, tabletlerin kendilerine verilme nedenleri arasında “kitapların yükünü hafifletmek, tableti defter yerine kullanmak, onlara rahatlık sağlamak” şeklinde görüş belirten bir öğrenci (Öğrenci K2), “*Defter bile götürmeyin mantığıyla tabletler dağıtıldı*” diyerek kendi yorumunu dile getirmiştir. Diğer bir öğrenci ise (Öğrenci K3) durumu “*hani çantalar var ya ikinci neden de çantalar hafifleyecek oldu ama aslında tek neden çantaların hafiflemesi gibi oldu.*” şeklinde değerlendirmiştir.

Buna ek olarak tabletlerin, öğrenmelerini kolaylaştırmak, ders çalışmak, öğrenme-öğretme süreçlerini zenginleştirmek amacıyla dağıtıldığını düşünen ve görsel işitsel olarak öğrencilerin işini kolaylaştırabileceğini ifade eden bir öğrenci ise görüşünü (Öğrenci K1) aşağıdaki şekilde ifade etmiştir.

“Herkes zannediyordu ki tabletler verimli kullanılacak, içinde videolar var ya hani videolarla öğrenmemiz rahat olur hem görsel anlayanlara hem de işitsel anlayanlar daha kolay öğrenebilirler.”

Tablet bilgisayarların dağıtımı konusunda farklı düşünen öğrencilerden bir başkası, (Öğrenci K3) “*Hocaların işi hafifleyecek*” diyerek tabletlerin asıl amacının öğretmenlerin işini kolaylaştırmak olduğunu ifade etmiştir.

Öğrencilerin tablet bilgisayarları hangi amaçlar için kullandıklarını belirlemeye yönelik sorulara verdikleri cevaplar analiz edildiğinde tablet bilgisayarın ders amaçlı ve eğlence amaçlı kullanımı olmak üzere iki temanın ortaya çıktığı görülmektedir (Bkz. Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Tablet Bilgisayarı Kullanma Amaçlarının Dağılımı

Tablet Bilgisayarı Kullanma Amaçları	1. Tema: Ders Amaçlı Kullanım (İlk dağıtıldığı zamanlar)
	<ul style="list-style-type: none"> • Kitaptan öğretmeni takip etmek • Ödevleri tabletteki kitap üzerine yapmak • Sınıfta defter olarak kullanmak • Okuldan sonra dersleri tekrar etmek
	2. Tema: Eğlence Amaçlı Kullanım (Dağıtımdan bir süre sonra)
	<ul style="list-style-type: none"> • Oyun oynamak • Müzik dinlemek • Eğlenceli zaman geçirmek

Öğrenciler tablet bilgisayarlar ilk dağıtıldığı zamanlarda genellikle ders amaçlı kullandıklarını ama bir süre geçtikten sonra ise eğlence amaçlı kullanmaya başladıklarını belirtmişlerdir. Tableti ilk zamanlar ders amaçlı olarak kullanan öğrenciler, bu doğrultuda “kitaptan öğretmeni takip etmek, ödevleri tabletteki kitap üzerine yapmak, sınıfta tableti defter yerine kullanmak ve okuldan sonra dersleri tekrar etmek” gibi amaçları olduğuna işaret etmişlerdir. Ancak öğrencilerden biri de görüşünü “*Önceleri tableti kullanıyorduk. Hatta deftere falan yazmıyorduk tablete yazıyorduk. Ama bir zamandan sonra sıkı ve zor gelmeye başladı. Sonra insanlar okula tabletlerini falan getirmediler.*” şeklinde açıklamıştır.

Başka bir öğrenci ise, “*Aslında ben şu an kullanıyorum. Fakat başlarda memnun değildim. Çünkü başlarda oyun yoktu, internete giremiyorduk o yüzden. Sonradan kırılınca (interneteye girme yasağı ortadan kaldırılınca) istediğimiz her şeyi yapabiliyorduk ve daha eğlenceli oldu.*” diyerek zamanla kullanım amaçlarının neden farklılaştığını ifade etmiştir. Kullanım amaçlarının zaman içerisinde farklılaştığı konusunda bir değişime işaret eden bir öğrenci ise “*Ya aslında başta ben de memnun değildim ama şimdi memnunum. Çünkü başlangıçta sadece kitaplar vardı. İnternete bile giremiyorduk. Google’a girdiğimiz zaman crack istiyordu. Hiç bir işe yaramıyordu tablet. O bakımdan çok sıkıcıydı ama şimdi internete girebiliyoruz, en azından oyun oynuyoruz, ders çalışıyoruz.*” diyerek internete girebilmenin, oyun oynayabilmenin ve eğlenceli zaman geçirmenin de tablet kullanım amaçları arasında olduğunu vurgulamıştır.

2. FATİH Projesi Kapsamında Dağıtılan Teknolojik Araçlar Kullanılırken Karşılaşılan Sorunlar

Bu çalışmanın ikinci araştırma sorusu “*Öğrenciler FATİH Projesi kapsamında dağıtılan teknolojik araçları kullanırken ne tür sorunlarla karşılaşmaktadırlar?*” şeklinde belirlenmiştir. Bu soru kapsamında toplanan görüşlerin üç tema altında toplandığı görülmüştür. Tablo 3’te belirtilen bu sıkıntılar, “teknik sıkıntılar, öğretimsel sıkıntılar ve bireysel sıkıntılar” olarak sınıflandırılmıştır.

Tablo 3. Tablet Bilgisayar Kullanımında Karşılaşılan Sıkıntıların Dağılımı

Tablet Bilgisayar Kullanırken Karşılaşılan Sıkıntılar	Sıkıntılar
	1. Tema: Teknik Sıkıntılar
	<ul style="list-style-type: none"> Etkileşimli tahta ile aktivasyon sıkıntısı İnternet bağlantısı Kısıtlı erişim Donanım problemleri
	2. Tema: Öğretimsel Sıkıntılar
	<ul style="list-style-type: none"> İçerik eksikliği Öğretmen yaklaşımı
	3. Tema: Bireysel Sıkıntılar
	<ul style="list-style-type: none"> Motivasyonun azalması Sağlık problemleri

Öğrenciler tablet bilgisayarları kullanırken karşılaştıkları teknik sıkıntıların en önemlilerinden birinin etkinleştirme (aktivasyon) sıkıntısı olduğunu belirtmişlerdir. Aktivasyon sıkıntısını dile getiren öğrencilerden biri *“Tabletler 15 gün boyunca etkileşimli tahtalar ile iletişim kurmayınca kendiliğinden kapanıyor, açılması için MEB’den gelenleri bekliyoruz. Sonra onlar da tablete format atıyor ve tabletin içindeki her şey gidiyor.”* diyerek yaşadığı sıkıntıyı dile getirmiştir.

Buna ek olarak internet bağlantısının olmamasını ve birtakım sitelere ve/veya ortamlara erişimin kısıtlanmasını da teknik sıkıntılar altında dile getirmişlerdir. Bu sıkıntılar karşısında öğrenciler tablet bilgisayarları ilk aldıkları anlardaki heyecanlarını da kaybettiklerini ifade etmişlerdir. Bir öğrenci *“Sadece belirli 2-3 siteye girebiliyorduk. Önceleri kullanmak için çok heyecanlıydık fakat daha sonra böyle olduğunu görünce pek kullanmak istemedik.”* şeklinde söz konusu sıkıntıların kendisinde yaratmış olduğu hayal kırıklığını dile getirmiştir.

Öğrencilerin belirttiği bir diğer teknik sıkıntı ise yaşanan donanımsal problemler olmuştur. Donanımsal problem yaşadığını ifade eden öğrencilerden biri, *“tabletimi kazayla yere düşürdüm ve ekranı çatladı. Bir arkadaşımın tableti de şarj olurken düşmüş ve ekranı çatlamış”* diyerek yaşadıkları bu soruna bir çözüm bulmakta zorlandıklarını dile getirmiştir. Bir başka öğrenci ise farklı bir konuya değinerek, *“Keşke bir tane de kalem olsaydı, belki derlerde kullanma konusunda bize yardımcı olabilirdi.”* şeklindeki donanım eksikliğine işaret etmiştir.

Tablet bilgisayar kullanımında karşılaşılan sıkıntılarla ilgili başka bir tema da “öğretimsel sıkıntılar” teması olmuştur. Bu başlık altında öğrencilerin sıklıkla değindiği konuların başında içerik eksikliği gelmektedir. Bu konuda bir öğrenci *“Tabletleri ilk aldığımızda içinde sadece kitaplar vardı. Bu kitaplar zaten bizim elimizde vardı. Gerçekten çok saçmaydı. Bunun yerine daha işe yarayabilir eğitsel şeyler olabilirdi.”* diyerek ellerinde var olan kitapların PDF’ye dönüştürülüp tablet bilgisayarlara yüklenmesinin onlara aslında yeni bir içerik sunmadığını ifade etmiştir.

Yaşanan bir başka öğretimsel sıkıntı ise öğretmenlerin yaklaşımıyla ilgilidir. Öğrenciler öğretmenlerinin de tablet bilgisayarlara yaklaşımının zaman içerisinde değiştiğini belirtmişlerdir. Bir öğrenci bu durumla ilgili görüşünü *“ilk*

zamanlarda öğretmenlerimiz de heyecanlıydı bizim gibi ve kullanmamıza bir şey demiyorlardı. Fakat biz tablete yazmaya çalıştığımız için derste çok zaman kaybettik. Öğretmenlerimiz de kaldırı bu tabletleri, defterinize yazın demeye başladılar.” şeklinde dile getirmiştir. Bu durum öğretmenlerin sürece hazırmış gibi görünseler bile devam ettirme konusunda yaşadıkları sıkıntıları da gözler önüne sermektedir.

Öğrenciler son olarak kendi yaşadıkları bireysel sıkıntılara değinmişlerdir. Burada en dikkat çekici bulgulardan biri ise tablet bilgisayarların öğrencilerin motivasyonlarının düşmesine sebep olmasıdır. Bir öğrenci bu konuyla ilgili olarak; “Mesela eskiden 45 dakikalık derste 35 dakika boyunca ders yapılıyorsa, tablet kullanmaya başladıktan sonra bu süre neredeyse 20 dk.ya indi. Çünkü tam en önemli yerinde ya birisinin tabletinde bir şey oluyor, ya birisi tabletle ilgili öğretmene soru sormak zorunda kalıyor ve bu durum benim motivasyonumu düşürüyor.” diyerek sınıf ortamında tablet kullanımı sırasında ortaya çıkan durumların kendi motivasyonunu düşürdüğünü ifade etmiştir. Öğrencilerin belirttikleri bir diğer sıkıntının da sağlık durumlarıyla ilgili kaygıları olduğu görülmüştür. Yapılan görüşmelerde sağlıkla ilgili kaygıların sınıf ortamında bulunduğunu düşündükleri radyasyonla ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Bir öğrenci, sınıf ortamında sağlık durumlarını olumsuz derecede etkilediğini düşündüğü radyasyonla ilgili olarak görüşünü; “En büyük sıkıntı bence radyasyon olmasıdır. Düşünsenize sınıfta 30 tane tablet, 30 tane telefon ve etkileşimli tahta var. Mesela benim başım çok ağrıyor ve ben bunun radyasyonla ilgisi olduğunu düşünüyorum.” şeklinde ifade etmiştir.

2.1. Tablet Bilgisayarların ve Etkileşimli Tahtaların Olumlu ve Olumsuz Yanlarına İlişkin Öğrenci Görüşleri

Proje kapsamında dağıtılan teknolojik araçlara ilişkin yaşanan sıkıntıları belirlemeye dönük araştırma probleminde cevap aranırken yapılan görüşmelerde öğrencilere “Tablet bilgisayarı kullanırken ne tür sıkıntılar yaşadınız? Tablet bilgisayarların olumlu ve olumsuz yanları nelerdir? Etkileşimli tahta kullanımı konusunda sıkıntılar yaşadınız mı? Eğer yaşadınızsa bu sıkıntılar nelerdir?” şeklinde sorular da yöneltilmiştir. Bu sorulara verilen cevaplardan çeşitli temalar oluşturulmuştur. Bu temalar öncelikle tablet bilgisayar kullanımı ve etkileşimli tahta kullanımı başlıkları altında incelenmiştir.

Öğrencilerin “tablet bilgisayarın kullanım durumu ile ilgili sıkıntılar” konusundaki cevapları “tablet kullanımının olumlu ve olumsuz yönleri” şeklinde temalar altında toplandığı görülmüştür. Olumlu yönler “kullanım kolaylığı ve eğitsel videoların yüklenmesi” olarak iki başlık altında toplanmıştır. Olumsuz yönler ise, “sağlık açısından ortaya çıkardığı sorunlar, tablet yazılımlarının güncellenmesinde yaşanan sıkıntılar, tabletler kullanılarak çeşitli ortamlara erişimle ilgili sınırlılıklar ve öğretmenlerden yeterli destek alamamak” şeklinde ifade edilmiştir.

Öğrenciler tablet bilgisayar kullanımı ile ilgili en olumlu duygunun tableti kullanmanın çok kolay olmasından ve kullanırken hiç zorlanmamış olmalarından kaynaklı rahatlık duygusu olduğunu belirtmişlerdir. Eğitsel videoların tabletlere yüklenmesinin ise kendileri açısından olumlu bir gelişme olduğunu dile getirerek, bu videoların hem eğlenmelerine hem de öğrenmelerine katkı sunduğuna işaret etmişlerdir.

Tablo 4. Tablet Bilgisayarları Kullanmanın Olumlu/Olumsuz Yönleri

Tablet Kullanımının Olumlu Yönleri	1. Tema: Kullanım Yönü • Kullanımının rahat olması 2. Tema: Eğitsel Yönü • Eğitsel videoların yüklenmesi
Tablet Kullanımının Olumsuz Yönleri	1. Tema: Sağlığı olumsuz etkiliyor olması 2. Tema: Yazılımların güncellenmesinde zorluklar yaşanması 3. Tema: Çeşitli ortamlara erişimle ilgili sınırlılıkların yaşanması 4. Tema: Öğretmenlerden yeterli desteğin alınamaması

Tablet bilgisayar kullanımının olumsuz yönleriyle ilgili olarak en çok dile getirilen husus ise teknolojinin genel olarak bilinen olumsuz yanları olmuştur. Tabletteki yazılımların güncellenme problemi, öğrencilerin istedikleri web sayfalarına girememeleri ve öğretmenlerin öğrencileri tablet kullanımı konusunda desteklemiyor oluşları da diğer olumsuz hususlar olmuştur.

Öte yandan katılımcı öğrencilerin etkileşimli tahta kullanımı konusundaki sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde, verilen cevapların etkileşimli tahtanın olumlu yanları teması altında toplandığı görülmüştür. Etkileşimli tahtaların projedeki en iyi teknolojik araç olduğunu düşünen bir öğrenci bu durumu; *“Sanırım projenin tek iyi yanı ise etkileşimli tahtalardır. Çünkü etkileşimli tahtalarda da mesela aniden bir ödevimiz olduğu gün ve biz o gün ödevimizi yapmadıysak biz de etkileşimli tahtalardan araştırıp yapıyoruz.”* şeklinde dile getirmiştir. Başka bir öğrenci, *“derslerde öğretmen ya da bizler sunum yaparken kullanıyoruz etkileşimli tahtaları ve gerçekten faydalı oluyor”* diyerek, ders esnasında etkileşimli tahta kullanımının hem kendileri hem de öğretmenleri için olumlu sonuçları olduğunu belirtmiştir. Bir diğer öğrenci ise, tablet bilgisayarların yerine diğer bütün okullara etkileşimli tahta dağıtılmasının daha olumlu olacağını belirterek etkileşimli tahtaların kendileri açısından çok faydalı olduğunu dile getirmiştir. Bu öğrenci bu bağlamda *“Keşke tablet dağıtılacağına bütün okullara etkileşimli tahta dağıtılsaydı çok daha faydalı olurdu. Çünkü etkileşimli tahta gerçekten yani derslerde çok aşırı işimize yarıyor. Neredeyse kullanmadığımız ders yok.”* biçiminde bir değerlendirme yapmıştır.

Diğerlerinden farklı olarak bir öğrenci ise aslında etkileşimli tahtanın bir katkısının olmadığını çünkü, öğretmenlerinin daha önce videoları zaten projeksiyon cihazı aracılığıyla kendilerine izlettirdiklerini belirtmiştir. Bu bağlamda; *“Mesela video izliyoruz ama o videoyu zaten hocalarımız indirip bize projeksiyondan da gösterebiliyorlardı, çok bir aksiyonu olmadı yani”* şeklindeki ifadesiyle etkileşimli tahtanın katkısını değerlendirmiştir. Her ne kadar etkileşimli tahtalara yönelik düşünceler genellikle olumlu olsa da kullanım esnasında ortaya çıkan aksaklıklar ve teknik problemler öğrenciler tarafından bu teknolojilerin olumsuz yanları olarak değerlendirilmiştir. Buna karşın, ders esnasında kullanımı, dersleri daha eğlenceli hale getirerek, video seyretmelerine olanak tanınması öğrenciler tarafından olumlu yanlar olarak sıralanmıştır.

3. Öğrencilerin FATİH Projesi ile İlgili Genel Değerlendirmeleri

Bu çalışmanın son araştırma sorusu *“Öğrencilerin FATİH Projesi ile ilgili genel değerlendirmeleri nasıldır?”* sorusudur. Öğrencilerin FATİH projesine yönelik genel değerlendirmelerini ortaya çıkarmayı amaçlayan “Bu

proje ile ilgili genel düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar incelendiğinde, “projenin amacının belirsizliği, projenin yaratacağı eşitsizlik durumu, projenin doğurduğu olumsuz sonuçlar, projenin yararları ve projeye yönelik öneriler” olmak üzere toplam beş temanın ortaya çıktığı görülmektedir. Projenin amaçsızlığına dikkat çeken bir öğrenci düşüncelerini aşağıdaki şekilde dile getirmiştir:

“Ben projenin amacına ulaştığını düşünmüyorum. Yani denetimsiz oldu biraz. Sadece kitap vardı ilk aldığımızda, kamera falan vardı. Sonra tabletleri topladılar hepsini birden çıkardılar. Devlet tarafından bu iş için görevlendirilenler bile bu kadar teknoloji harikası bir aletin bu kadar az işlev görmesine sinirleniyorlar ve bu durumdan rahatsız oluyorlar”.

Bir başka öğrenci de “Baya bi uğraştık ve tabletteki engelleri kaldırdık. Fakat tabletler tekrar toplandı falan. Ne olup bittiğini gerçekten anlayamıyoruz, bu tableti bize vermekteki amaç eğer gerçekten bir şeyleri artırmaksa çok yanlış bir şey oldu.” diyerek tabletlerde yaşadıkları sıkıntıları ve projenin amacını net olarak anlamadıklarını belirtmiştir.

Proje uygulayıcıları tarafından dönüt almak amacıyla okullara gönderilen görevlilere sorunları aktardıklarını belirten öğrenciler, sorunlarına yönelik herhangi bir çözümün kendilerine sunulmadığını dile getirmişlerdir: Bir öğrenci; “Röportaja gelenlere kaç kere söyledik. İsteklerimizi kaç kere dile getirdik fakat hiç bir şey olmadı. Hiç bir isteğimiz dikkate alınmadı. Ayrıca hiçbir şey öğretmenlerin istediği gibi olmadı. Yani aslında bana göre başarısız oldu.” diyerek kendince projenin çok da başarılı olmadığı ifade etmeye çalışmıştır. Son olarak da tablet dağıtımının amacına ulaşmadığını düşünen bir başka öğrenci ise “Tabletler ilk verildiğinde internete falan giremediğiniz için bize çok sıkıcı geliyordu internete falan girmeye başlayınca artık sevmeye başladık ama verilmese de olurdu. Onun yerine bilgisayar verseler çok daha iyi olurdu. Çünkü tablet dağıtımının amacından saptığını düşünüyorum” diyerek kendilerine dizüstü bilgisayar verilmesinin daha faydalı olacağını belirtmiştir.

Yukarıda bahsedilen verilerin toplanmasının ardından bir yıl süre geçtikten sonra, ilk aşamada görüşülen öğrenciler arasından seçilen 4 öğrenci ile projenin geldiği nokta hakkında ve kendilerinin projeye yaklaşımlarının ne yönde olduğunu öğrenmek amacıyla çeşitli sorular yöneltilmiştir. Bu sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde öğrencilerin projeye yaklaşımlarının pek de olumlu yönde değişmediği görülmüştür. Öğrenciler, üniversite giriş sınavına çalışmaya başladıklarını ve tablet bilgisayarları öğrenme-öğretme sürecinde aktif olarak kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Bu bağlamda bir öğrenci düşüncelerini aşağıdaki şekilde dile getirmiştir:

“Tablet kullanmıyoruz artık. Sadece matematik dersinde matematik öğretmeni soruları gösteriyor. Onun dışında boş zamanlarımızda da etkileşimli tahta ile film seyrediyoruz. Bu projenin hedefine ulaştığını düşünmüyorum ben. Zaten biz hepimiz YGS derdine düştük. Bunun yerine bizim işimize yarayacak şeyler yapabilirlerdi. Zaten herkes kırdırdı içine yeni programlar yükledi. Farklı bir şey yok. Yeni gelenlerin tabletlerine de baktım onlarınki de aynı. Onlar da yani bizim gibi hemen kırdırdılar.”

Bir öğrenci ise konuya başka bir açıdan yaklaşarak, tablet bilgisayarlar konusunda heveslerinin kırılmasından kaynaklanan hayal kırıklığını dile getirerek, etkileşimli tahtaların kendileri açısından çok faydalı olduğunu ifade etmiştir:

“Bu tabletler bize verildiğinde kitapların yerine geçmesi için verildi. İlk verildiklerinde heyecanlı falan kullandık. Ama sonra onuncu sınıfa geçince zaten kitaplar falan yüklenmedi. Bizde de heves kalmadı. Hocalar da zaten bu konuda teşvik etmedi. Dolayısıyla derse yönelik hiç

kullanmadık. Ama etkileşimli tahtaları hep kullanıyoruz. Edebiyat, matematik, coğrafya derslerinde falan sunum yapmak için faydalanıyoruz.”

Tablet bilgisayarları ders amaçlı kullanmadıklarını dile getiren başka bir öğrenci ise tabletlerdeki programların yetersiz olduğunu ve bu nedenle de tabletlerin ayarlarını kısırdırarak kendilerine uygun hale getirdiklerini aşağıdaki şekilde belirtmiştir:

“Ben ilk verildiğinde de çok faydalı olacağını düşünmemiştim. Zaten şu anda sadece ara sıra internete girmek için kullanıyorum. Pek fazla işime yaramıyor. Zaten birçok arkadaşın tableti kırıldı, kimininki bozuk, kimi kaybetti falan. Ne bileyim, pek işimize yaramadı. Zaten ders çalışırken hiç kullanmadık. Programları yüklemek için ayarlarını yaptırıyoruz, kısırdırıyoruz yani. Mesela yeni dağıtılan arkadaşlar da kısırdırılmışlar ve öyle kullanıyorlar. Yani onlar da çok fazla ders amaçlı kullanmıyor”

Projenin amacına ulaşmadığını düşünen öğrencilerden biri de bir öğretmenin desteğine ihtiyaç duyduklarını aşağıdaki şekilde dile getirmiştir:

“Bu projenin amacına ulaştığını düşünmüyorum. Ben bu tabletleri ders amaçlı zaten kullanmıyorum. İlk aldığımda dokuzuncu sınıfta kullanmışım. Fakat şimdi zaten ders çalışıyorum falan, bakmaya pek fırsatım olmuyor. Öğretmenlerimiz de bu konuda bize bir şey söylemiyor. Onun için bu süreç böyle geçiyor.”

Görüşme verileri genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin proje ile ilgili olarak genellikle olumsuz kanaatlere sahip oldukları, ancak tabletlerin kendileri açısından faydalı olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Proje kapsamında dağıtılan tabletlerin dağıtım amacının, öğrenme-öğretme sürecinde teknoloji entegrasyonunu gerçekleştirerek, her öğrencinin eşit oranda teknolojiye erişimine olanak sağlamak olduğu söylenebilir. Bu açıdan bakıldığında, bazı öğrencilerin proje kapsamında sunulan teknolojilere normal koşullarda erişme olanağı bulamadıkları, bu teknolojilerle ancak bu proje kapsamında tanıştıkları ifade edilebilir. Fakat derslerde kullanımı konusunda öğretmenlerinden fazla destek görememiş olmalarının, karşılaştıkları teknik sıkıntılarının ve yaşadıkları çeşitli kısıtlamaların onların projeye yönelik olumsuz bir bakış açısına sahip olmalarına neden olduğu ileri sürülebilir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Odak grup görüşmesi ve görüşmelerden elde edilen verilere göre, projeye yönelik olarak birtakım olumlu görüşler söz konusudur. Örneğin öğrenciler genel olarak tablet dağıtımından memnundurlar. Öte yandan öğrencilerin tabletlerden memnun kalma gerekçeleri, onların tableti kullanım amaçlarına göre farklılaşmaktadır. Bu gerekçeler “tabletler ile ders çalışmak daha keyifli bir hale gelmektedir” ve “tabletler eğlence ve müzik dinleme amacıyla kullanılabilir” şeklinde sıralanabilir. Elde edilen sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda, projede hedeflenen durumdan farklı bir noktaya geldiği ileri sürülebilir. Projenin amacına ulaşabilmesi için öğrencilerin öğrenme süreçlerinde tablet bilgisayarlardan nasıl faydalanacakları konusunda daha açık bilgilendirilmeleri ve bu süreçte yönlendirilmeleri gerektiği söylenebilir. Bu bağlamda ayrıca, öğretmenlerin teknolojinin eğitimde kullanılması sürecinde öğrencilere daha fazla destek sağlayabilmelerine yönelik önlemlerin alınması önerilebilir.

Büyük bir heyecan yaratan projenin, öğrenciler açısından süreçte karşılaşılan sorunlar nedeniyle hayal kırıklığı yarattığını söylemek mümkündür. Öğrenciler tablet dağıtımından memnun kalmış olsalar bile, bu memnuniyet yeni bir teknolojik araca sahip olma memnuniyetinden ileri gidememiştir. Kullanım konusunda getirilen kısıtlamalar ve yeterli içeriğin olmayışı gibi durumlar tabletlerin öğrenme-öğretme süreçlerinde kullanılmalarının önünde bir engel olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca öğrencilerin öğretmenler tarafından yeterince desteklenmemiş olmaları da başka bir engel olarak değerlendirilebilir.

ÖNERİLER

Bu çalışmada ulaşılan sonuçlardan yola çıkarak projenin uygulanması süreciyle ilgili birtakım önerilerde bulunulabilir:

Öncelikle öğretmenlerin proje uygulama sürecini benimsemelerini ve verimli-etkili bir şekilde yönetmelerini sağlayacak uygulamalara öncelik verilmesinin, öğrencilerin de bu sürece daha kolay uyum sağlamaları açısından gerekli olduğu söylenebilir.

Öğrenme-öğretme süreçlerinin en önemli paydaşı olan öğretmenlere teknik ve pedagojik destek de sağlanmalıdır. Bu bağlamda hem yüz yüze hem de çevrimiçi ortamlarda hizmetiçi eğitimlerin sunulması ve bu eğitimlerin sürekliliğinin sağlanması önem arz etmektedir. Okulların önemli bir diğer paydaşı olan velilerin de proje uygulama sürecinin kapsamına alınarak proje uygulamaları hakkında bilgilendirilmeleri sürecin daha verimli olmasını sağlayabilir.

Öğrenme-öğretme süreçlerinde öğrencilere yönelik çeşitli teknolojiler sunulurken onların bu teknolojileri etkin bir şekilde kullanmaları beklenmektedir. Bu nedenle de bu süreçte onlara çeşitli sınırlamalar getirmek yerine teknolojiyi bilinçli bir şekilde kullanmaya teşvik etmek ve bu doğrultuda gerekli önlemleri almak gerekmektedir. Öte yandan FATİH Projesi veya benzeri projelerin sürdürülebilirliği ve etkililiği açısından özellikle donanım ve yazılımların güncelleştirilmesi işlemlerinin düzenli olarak yapılmasının önemli olduğu unutulmamalıdır.

KAYNAKÇA

- Akgün, E., Yılmaz, E. O., & Seferoğlu, S. S. (2011). *Vizyon 2023 Strateji Belgesi ve Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi: Karşılaştırmalı bir inceleme*. Akademik Bilişim Konferansı, Malatya, Türkiye.
- Akıncı, A., Kurtoğlu, M., & Seferoğlu, S. S. (2012). *Bir teknoloji politikası olarak FATİH Projesinin başarılı olması için yapılması gerekenler: Bir durum analizi çalışması*. Akademik Bilişim Konferansı, Uşak Üniversitesi, Uşak.
- Aktaş, İ., Gökoğlu, S., Emrah Turgut, Y., & Karal, H. (2014). Teachers' opinions about FATİH Project: Awareness, foresight and expectations. *Necatibey Faculty of Education Electronic Journal of Science & Mathematics Education*, 8(1).
- Alkan, T., Düz, A., Orman, R., Çiçek, H., Koldanca, İ., & Günday, Ö. (2011). *Eğitimde FATİH (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi: Türk eğitim-öğretim sisteminde teknoloji odaklı değişim süreci*. 11. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı (IETC), İstanbul, Türkiye.
- Altın, H. M., & Kalelioğlu, F. (2015). FATİH Projesi ile ilgili öğrenci ve öğretmen görüşleri. *Başkent University Journal of Education*, 2(1), 89-105.
- Altun, S. A., Yücel, Ü. A., & Ergün, E. (2015). Öğretmenlerin tablet bilgisayarlara yönelik görüşleri. *Başkent University Journal of Education*, 2(2), 176-187.
- Creswell, J.W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions* (2nd edition). London: Sage.
- Çokluk, Ö., Yılmaz, K., & Oğuz, E. (2011). Nitel bir görüşme yöntemi: Odak grup görüşmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 4(1), 95-107.
- Demirer, V., & Dikmen, C. H. (2018). Öğretmenlerin FATİH Projesine yönelik görüşlerinin teknolojik pedagojik alan bilgisi bağlamında incelenmesi. *İlköğretim Online*, 17(1).
- Dursun, Ö. Ö., Kuzu, A., Kurt, A. A., Güllüpinar, F., & Gültekin, M. (2013). Okul yöneticilerinin FATİH Projesinin pilot uygulama sürecine ilişkin görüşleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 100-113.
- Edmunds, H. (2000). *The focus group research handbook*. New York: McGraw-Hill.
- Ekici, S., & Yılmaz, B. (2013). FATİH Projesi üzerine bir değerlendirme. *Türk Kütüphaneciliği*, 27(2), 317-339.
- Güven, İ. (2012). Eğitimde 4+ 4+ 4 ve FATİH Projesi yasa tasarısı= reform mu? *İlköğretim Online*, 11(3).
- Karatekin, K., Elvan, Ö., & Öztürk, D. (2015). Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin FATİH Projesi hakkındaki düşünceleri. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(18), 81-114.
- Kayaduman, H., Sırakaya, M., & Seferoğlu, S. S. (2011). *Eğitimde FATİH Projesinin öğretmenlerin yeterlik durumları açısından incelenmesi*. Akademik Bilişim'11- XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri. 2-4 Şubat 2011. İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Kitzinger, J. (1994). The methodology of focus groups: The importance of interactions between research participants. *Sociology of Health & Illness*, 16(1), 104-121.
- Kitzinger, J. (1995) Qualitative research Introducing focus groups. *British Medical Journal*, 311, 299-302. doi10.1136/bmj.311.7000.299.

Kurt, A. A., Kuzu, A., Dursun, Ö.,Ö., Güllüoınar, F., & Gültekin, M. (2013). FATİH Projesinin pilot uygulama sürecinin değerlendirilmesi: Öğretmen görüşleri. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 1(2), 1-23.

Maxwell, J. A. (1996). *Qualitative research design: An interactive approach*. SAGE Publications, California.

Milli Eğitim Bakanlığı (2011). *Eğitimde FATİH Projesi*. [Çevrim-içi: <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/index.php>, Erişim tarihi: 17.12.2011.]

Özkan, A., & Deniz, D. (2014). Orta öğretimde görev yapan öğretmenlerin FATİH Projesi'ne ilişkin görüşleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 15(1), 161-175.

Pamuk, S., Ergun, M., Çakır, R., Yılmaz, H., B., & Ayas, C. (2013). Öğretmen ve öğrenci bakış açısıyla tablet PC ve etkileşimli tahta kullanımı: Fatih Projesi değerlendirmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1799-1822.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yin, R. (1984). *Case study research*. Beverly Hills, CA: Sage Publications.